

Utbildningen är grunden

Utan tandläkarutbildning skulle vi varken ha någon odontologi eller några tandläkare. Alma mater – den egna läroinrättningen – lever ofta kvar i sinnet hos alla som har fått sin utbildning där. Den kommer att ha en speciell ställning hela livet. Vi måste i alla fall komma ihåg att tiden ofta förgyller minnena. Det är ju bra att man upplever att man har fått en god grundutbildning, för det ger en säkerhet: “På den tiden var kraven hårda och kompromisslösa.” Det kan å andra sidan leda till att man undervärderar dagens utbildning: “Om jag var tvungen att extrahera hundra tänder under kandidattiden, så kan dagens studerande knappast något efter att ha dragit ut tjugo.” Det finns en risk att man bedömer dagens utbildning utgående från gårdagens kunskaper. Vet vi faktiskt hurdan tandläkarutbildningen är i dag? Hur har integrationen påverkat utbildningen? Om man verkligen drar ut färre tänder, vad har man då fått i stället som är helt nytt? Det var utgångspunkten då vi började göra detta temanummer om tandläkarutbildningen.

Universitetsutbildningen utgör också hela tiden standarden inom ett yrke. Om en tandläkares verksamhet skall bedömas, t.ex. vid ett klagomål, så är den primära referensen den undervisning som ges vid de inhemska universiteten i dag – inte för tjugo år sedan, och det är den man jämför med. Enligt lagen är vi skyldiga att hålla våra kunskaper aktuella genom fortbildning.

Temanumret behandlar många olika sidor av tandläkarutbildningen. Vi följer de stora linjedragningarna ur undervisningsministeriets, institutionschefernas, lärarnas och studerandenas synvinkel. Numera bidrar också EU till att röra om i soppan, genom att ställa upp ramar också för tandläkarutbildningen. Beredskapen måste vara lika hög inom hela unionen.

Vi har också haft ambitionen att försöka avspegla hur väl grundutbildningen i dag motsvarar de verkliga krav yrket ställer. Det verkar som om läget i det avscendat var bättre än man allmänt tror inom yrkeskåren. Å andra sidan är det ett faktum att integrationen av den kliniska undervisningen med det allmänna hälsovårdssystemet störde och försenade studierna, men man hoppas att det nu är ett passerat stadium. Vi ville inte heller förbigå en av de verkliga smärtpunkterna under de senaste åren, nämligen

det faktum att studerande flyttar över till den medicinska linjen under det prekliniska skedet eller senare.

Temanumret innehåller också en översikt, komplett med statistiska uppgifter, om postgraduate-utbildning och fortbildning, både vetenskaplig och yrkesrelaterad. Det största ansvaret för att numret har kommit till har burits av Tandläkartidningens redaktör, tandläkare Outi Hautamäki och Heidi Lastikka, nybliven tandläkare och fast medarbetare vid tidningen.

Studietiden är en viktig period då det gäller att anamma nya verksamhetsmodeller. Lärarnas roll som modeller kan inte överskattas: hur behandlar man patienterna? Hur förhåller man sig till en remiss från en kollega? Hur bemöter man de andra i arbetsteamet? Hur klarar man konfliktsituationer? Man behandlar frågor av den typen inom etikundervisningen, men det vore bra om man kunde utöka den delen av undervisningen och kanske också bredda infallsvinklarna. Studietiden innebär ju en initieringsrit inom alla yrken – de blivande kollegerna får lära sig hur man fungerar, hur man tänker, hur man uppför sig, och till och med hur man klär sig. Vid Uleåborgs universitet har det tagit sig uttryck i form av ett odontofildop som också presenteras i detta nummer.

Antalet specialtandläkare kommer att öka samtidigt som den nuvarande utbildningen utvecklas. Det är bra i sig, men det får inte leda till att värdet av odontologie licentiatexamen minskar eller dess innehåll försvagas. Den får inte bli en mellanexamen. Oberoende av om en tandläkare i framtiden arbetar privat eller för en offentlig arbetsgivare är en sak helt klar – goda kliniska kunskaper behövs garanterat. Patienterna, samhället och yrkeskåren måste kunna lita på att de tandläkare som utexamineras vid universitetet motsvarar de kraven.

MATTI PÖYRY